

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๙๑.๓/ว ๒๖๑๙

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมปศุสัตว์ ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๔/ว ๒๗๓๙๕ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมปศุสัตว์มีนโยบายให้มีการรณรงค์ค้นหาโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแบบบูรณาการ (X-ray) อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง สำหรับปี ๒๕๕๕ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานตามโครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ขึ้น ในระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พิจารณาแล้ว เพื่อให้โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันจะส่งผลให้การควบคุมการระบาดของโรคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พิจารณาดำเนินการดังนี้

๑. ประสานกับหน่วยงานปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังโรค โดยสอบถามลักษณะอาการสัตว์ปีกจากเจ้าของทุกรายในระยะเวลา ๓๐ วันที่ผ่านมา พร้อมจัดทำข้อมูลดังกล่าว
๒. กรณีเมื่อทราบหรือพบสัตว์ปีกป่วยหรือตายโดยมีลักษณะน่าสงสัยโรคไข้หวัดนกให้ดำเนินการแจ้งปศุสัตว์อำเภอเพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ
๓. ร่วมกับหน่วยงานปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ ทำลายสัตว์ปีกที่เหลือในฝูงและสัตว์ปีกบริเวณใกล้เคียงที่ค เหว่ เมื่อยอก เสดให้รับเชื้อโรคแล้วทั้งหมดทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างเร่งด่วนทันที
๔. เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญนะ เอี่ยมแสง)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม
ส่วนส่งเสริมการจัดการด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๓๒-๓

กรมส่งเสริมการเกษตร
79957
วันที่ 27 ส.ค. 2554

กรมปศุสัตว์
ถนนพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐

ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๔/ว ๒๗๓๕๕

๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕
เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕

11714
วันที่ 27 ส.ค. 2554

ตามที่กรมปศุสัตว์มีนโยบายให้มีการรณรงค์ค้นหาโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแบบบูรณาการ (x-ray) อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง นั้น สำหรับปี ๒๕๕๕ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานโครงการฯ ดังกล่าวขึ้น ในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการต่อไป จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายทฤษฎี ขาวสวนเจริญ)
อธิบดีกรมปศุสัตว์

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
โทร. ๐ ๒๖๕๓ ๔๔๔๔ ต่อ ๔๑๓๗ -๘
โทรสาร ๐ ๒๖๕๓ ๔๘๖๒

สสส.
เลขรับ 2419
วันที่ ๒๗ S.A. ๒๕๕๔
เวลา

โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕

๑. หลักการและเหตุผล

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคระบาดที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากที่ผ่านมามีการระบาดอย่างกว้างในหลายๆ ประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย โดยก่อความเสียหายให้แก่อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีกและเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทั่วไป และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นโรคที่ติดต่อไปยังคนและทำให้มีผู้เสียชีวิต ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคนี้ให้หมดไป โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีเพื่อลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะไม่พบโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกมาเป็นระยะเวลามากกว่า ๓ ปี แล้ว แต่ยังคงมีรายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนกในประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศในภูมิภาคเดียวกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดโรคขึ้นอีก กรมปศุสัตว์จึงกำหนดให้มีโครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อการค้นหาสัตว์ป่วยอย่างรวดเร็วและแม่นยำซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานในการควบคุมโรคทำได้อย่างทันท่วงที สามารถลดการแพร่กระจายของโรคไปยังสัตว์ปีกอื่นๆได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่มีคุณภาพอันได้มาจากการเฝ้าระวังโรคยังนำมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน เช่น การวิเคราะห์การเกิดโรคในเชิงเวลา การวิเคราะห์การกระจายตัวของโรคในเชิงพื้นที่ การประเมินความเสี่ยงและความรุนแรงของโรคจากดัชนีวัดความรุนแรงในสัตว์ปีกชนิดต่างๆ รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัส เป็นต้นโดยการดำเนินงานในครั้งนี้ได้กำหนดให้ดำเนินการ ระหว่างวันที่ ๑-๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อค้นหาโรคที่ยังอาจแฝงตัวอยู่และทำการควบคุมและกำจัดโรคโดยเร็ว
- ๒.๒ เพื่อศึกษาและประเมินภาวะโรคไข้หวัดนกในแต่ละพื้นที่

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๓.๑ ควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว
- ๓.๒ ทราบสถานะโรคไข้หวัดนกในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมโรค และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกต่อไป

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๔.๑ หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมปศุสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย
  - ๔.๑.๑ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
  - ๔.๑.๒ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
  - ๔.๑.๓ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ทั้ง ๗ แห่ง
  - ๔.๑.๔ สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ ๑-๕
  - ๔.๑.๕ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด

๔.๒ หน่วยงาน...

๔.๒ หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่

- ๔.๒.๑ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๔.๒.๒ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข
- ๔.๒.๓ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงมหาดไทย
- ๔.๒.๔ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑ -๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

๖. วิธีดำเนินการ

๖.๑ การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกด้วยอาการทางคลินิก (Clinical Active Surveillance)

เป้าหมาย : ทุกพื้นที่/ ทุกชนิดสัตว์ปีก

การดำเนินการ :

๖.๑.๑ ปศุสัตว์ตำบล/ อาสาพัฒนาปศุสัตว์/ เจ้าพนักงานสัตวบาล/ เครือข่ายเฝ้าระวังโรค/และเครือข่ายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ดำเนินการเฝ้าระวังโรคโดยสอบถามลักษณะอาการสัตว์ปีกจากเจ้าของทุกรายในระยะเวลา ๓๐ วัน ที่ผ่านมา และเมื่อทราบหรือพบสัตว์ปีกป่วยหรือตายโดยมีลักษณะน่าสงสัยโรคไข้หวัดนกให้ดำเนินการแจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

๖.๑.๒ สัตวแพทย์ทำการตรวจสอบสัตว์ปีกที่ป่วยตาย หากมีอาการตามนิยามโรคไข้หวัดนกให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ ดังนี้

๑) เก็บตัวอย่างสัตว์ปีกหรือซากสัตว์ปีก จำนวน ๒-๕ ตัว ใส่ถุงพลาสติก ๒ ชั้น แล้วมัดปากถุงให้แน่น ส่งที่สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค เพื่อตรวจวินิจฉัยโรค

๒) เก็บประวัติสัตว์ปีก (รวมทั้งพิกัดจุดเกิดโรค) กรอกลงในแบบฟอร์ม รก.๑ ส่งให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๖.๑.๓ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ รายงานตามแบบ รก.๑ ลงในระบบอินเตอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก)

๖.๑.๔ ดำเนินการทำลายสัตว์ปีกที่เหลือในฝูงและสัตว์ปีกบริเวณใกล้เคียงที่คาดว่าจะมีโอกาสได้รับเชื้อโรคแล้วทั้งหมดทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างเร่งด่วนทันที

๖.๑.๕ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ดำเนินการตรวจวินิจฉัยแยกโรค (Differential Diagnosis) หากไม่ใช่โรคไข้หวัดนกต้องวินิจฉัยด้วยการป่วย/ ตายดังกล่าวมีสาเหตุจากอะไร และรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๖.๑.๖ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคที่ได้รับจากห้องปฏิบัติการตามข้อ ๖.๑.๕) หรือผลการสอบสวนโรค ลงในระบบอินเตอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก)

๖.๑.๗ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้รายงานผลการเฝ้าระวังโรคในสัตว์ปีกป่วยตายประจำวันทุกวัน กรณีไม่พบสัตว์ปีกป่วยตายให้รายงาน zero report ด้วย

๖.๒ การเฝ้าระวังโรค...

๖.๒ การเฝ้าระวังโรคใช้หัวคอกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการ ในสัตว์ปีกที่เลี้ยงบริเวณบ้าน (Back yard)

เป้าหมาย : สุ่มเก็บตัวอย่างสัตว์ปีกที่เลี้ยงบริเวณบ้านรวมถึงที่ไม่เลี้ยงเป็นลักษณะฟาร์มในพื้นที่ตำบลที่เสี่ยงต่อโรคระบาดตามกำหนด

การดำเนินงาน :

- ๖.๒.๑) ให้สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ สุ่มพื้นที่ตำบลเสี่ยงต่อโรคระบาด
- ๖.๒.๒) ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สุ่มครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก จำนวน ๔ ครัวเรือน ทุกหมู่บ้าน ของตำบลที่กำหนด ตามข้อ๖.๒.๑ และสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab สัตว์ปีก ๕ ตัว (๑ หลอด ตัวอย่าง) ต่อครัวเรือน (หากมีครัวเรือนไม่ครบ๔ครัวเรือน/หมู่บ้าน ให้เก็บตัวอย่างทุกครัวเรือนหรือถ้าครัวเรือนมีสัตว์ปีกไม่ครบ ๕ ตัว ให้เก็บทุกตัวที่เลี้ยงไว้) โดยเน้นให้กรอกข้อมูลใน แบบ ตก.๑ ให้ชัดเจนทุกรายเกษตรกร แนบไปพร้อมกับใบส่งตัวอย่าง
- ๖.๒.๓) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอรายงานแบบ ตก.๑ ลงในระบบอินเทอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคใช้หัวคอก)

๖.๓ การเฝ้าระวังโรคใช้หัวคอกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการในเปิดโล่ง

เป้าหมาย : สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab และ serum ในเปิดโล่งตามที่กำหนด (ไม่เก็บทุกฝูง)

การดำเนินงาน

- ๖.๓.๑) สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ สุ่มพื้นที่และจำนวนฝูงเปิดที่เก็บตัวอย่าง
- ๖.๓.๒) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สุ่มฝูงเปิดโล่งที่จะเก็บตัวอย่าง โดยให้เก็บตามจำนวนฝูงและอำเภอที่กำหนดไว้ ตามข้อ ๖.๓.๑
- ๖.๓.๓) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab ฝูงละ ๖๐ ตัว (๑๒ หลอดตัวอย่าง) และ serum สุ่มเก็บฝูงละ ๓๐ ตัว (ตัวอย่าง cloacal swab และ serum ให้เก็บตัวอย่างจากเปิดตัวเดียวกัน) โดยเน้นให้กรอกข้อมูลในแบบ ตก.๑ ให้ชัดเจนทุกรายเกษตรกรแนบไปพร้อมกับใบส่งตัวอย่าง

๖.๔ การเฝ้าระวังโรคใช้หัวคอกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการในตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต (ไก่หรือเป็ด)

เป้าหมาย : สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab สัตว์ปีก ในตลาดค้าสัตว์ปีกทุกแห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การดำเนินงาน

- ๖.๔.๑) ให้สำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร สุ่มร้านค้าสัตว์ปีก จำนวน ๕ ร้าน ต่อแห่ง (หากมีไม่ครบ๕ร้านให้เก็บทุกร้าน) และสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab ร้านละ จำนวน ๑๐ ตัว โดยเน้นให้เก็บในสัตว์ปีกที่มีลักษณะซึม อ่อนแอ หรือแสดงอาการป่วย

๖.๔.๒) สำนักงาน...

๖.๔.๒ สำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร รายงานแบบ ตก.๑ ลงในระบบ อินเทอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก)

๖.๕ การตรวจวินิจฉัยและรายงานผล

๖.๕.๑ การตรวจวินิจฉัย : สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ประจำภาค ดำเนินการตรวจตัวอย่างดังนี้

- ๑) ตรวจตัวอย่างสัตว์ปีกหรือซากสัตว์ปีกเพื่อหาสาเหตุของการป่วยตาย
- ๒) ตรวจตัวอย่าง cloacal swab โดยการแยกเชื้อไวรัส Avian influenza หรือ Newcastle disease
- ๓) ตรวจตัวอย่าง serum โดยวิธี HI test (H5 และ H7)

๖.๕.๒ การรายงานผล : สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ประจำภาค รายงานผลดังนี้

- ๑) รายงานผลการตรวจวินิจฉัยแยกโรค (Differential Diagnosis) ให้สำนักงาน ปศุสัตว์จังหวัด
- ๒) รวบรวมผลการตรวจตัวอย่าง cloacal swab และ serum ให้ สคบ. ตามแบบฟอร์ม ตก. ๒ ปรับปรุงใหม่ และ แบบฟอร์ม ภร.๒ ในรูปแบบ Spread Sheet โดยใช้โปรแกรม MS Excel ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ภายในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๖.๖ กรณีผลการตรวจวินิจฉัยเป็นโรคไข้หวัดนก ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ และมาตรการที่กรมปศุสัตว์กำหนดไว้

๗. การติดตามประเมินผล

สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ออกติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดในพื้นที่ และรายงานมายังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ภายในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๘. งบประมาณ

กิจกรรมป้องกัน แก่ไขและเตรียมความพร้อมรับปัญหาโรคไข้หวัดนก โดยสำนักควบคุม ป้องกันและ บำบัดโรคสัตว์ ได้โอนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว